

GORICA

TELEFON št. 201.

Gorica
ihaja vsaki torek in soboto. Ako
pade na ta dneva praznik, dan
poprej.
Uredništvo
se nahaja v „Narodni Tiskarni“,
ulica Vetturini št. 9, kamor je
naslavljeni pisma.
Nefrankirana pisma
se ne sprejemajo, enako se ne
uvažujejo pisma brez podpisa.
Rokopisi
dopisov se ne vračajo.

stane na leto 10 K, za pol leta
5 K, za četrt leta 2-50.
Upravništvo
se nahaja v „Narodni Tiskarni“
ulica Vetturini št. 9.
Za oglaš
se plačuje od četverstolpne peti
vrste po 14 vin., za večkratni
natis primeren popust.
Posamezne številke
stanejo 8 vin. in se prodajajo v
raznih goriških trafikah.

St. 25.

V Gorici, v torek dne 1. aprila 1913.

Leto XIV.

Katoliški Slovenci in Hrvaši!

Na početku nove dobe smo. Hrepenenje po napredku je prevzelo vse naše vrste. Neutrudljivo se dela na vseh poljih: za umsko izobrazbo, za gospodarski uspeh, za politično svobodo, za socialno organizacijo. Splošna izobrazba se dviga, gospodarstvo napreduje, vsi stanoviti se probujajo in družijo.

Upoln je ta napredek in vesel pogled v bodočnost, če ne bomo pozabili ob vsem tem delu na eno resnico. Katera je ta resnica? Ta, da sam zunanji napredek nima v sebi nobenega trdnega in trajnega jamstva in da tudi ne more donesti narodom resnične sreče. Pamet, razodetje in življenje priča, da je resnično poroštvo človeške sreče v sreči, v duši, da je resnično poroštvo človeške sreče — vera.

In zares! Potrebno je delo za gospodarsko blaginjo, a kaj bi pomagalo, ko bi tudi zemlja več rodila, ko bi bil tudi lepši in bogatejši naš zemski dom, če bi pa izgubili izpred oči Boga, dušo, večnost? A ne samo to! Tudi na zemlji ni mogoča resnična blaginja brez vere v Boga. Kakšno bo naše življenje brez Boga, kakšen rod brez strahu božjega, kakšna družba brez vere v božjo pravico? Kakšni bodo narodi, kakšne države, kakšne vlade brez vere v Boga? Kje bo poštenje v politiki, kje pravica v socialnih razmerah, kje dejanska ljubezen v stiskah?

A ravno v silnem vnanjem delu in ob velikem gospodarskem napredku narodi radi pozabijo na to, da je vera življenje našega življenja, da bo le veren narod pravno zdrav, zares vesel svojega dela in resnično srečen. Zato treba od časa do časa to zavest poživiti in okrepiti. Ta blagoslojni namen pa imajo zlasti tudi **katoliški shodi**. Zato je gotovo prilično, da se zberemo spet na velik **katoliški shod**, ki naj iznova okrepi

v nas vsehi versko zavest, ki naj nas opozori na nove nevarnosti, ki naj zbere spet vse sile, ki naj da vsemu napredku notranjo moč in pravo smer.

A ni to edini razlog, da vas vabimo na katoliški shod.

Hvala Bogu, Cerkev nas katoličanov nikdar ne zabi spominjati na tisti božji izrek: »Le eno je potrebno«. Tudi imamo pri vsem gospodarskem delu dobre voditelje, ki se živo zavedajo, kaj je poedinec in narodom vera. Zato je nevarnost manjša, da bi se v delu izgubil zmisel za vero. A druga nevarnost je, ki je od dne do dne večja. Dandanes se nam vsiljujejo novi časopisi, ki sovražijo Boga in Cerkev, ki sovražijo vero, ki delajo z vsemi pomočki, s lilimbo in grožnjami, z lažjo in prevaro na to, da bi izruvali iz srca zaupanje do škofov in duhovnikov, ljubezen do Cerkve, nazadnje pa vero v Boga. Bolj kakor kdaj je treba dandanes katoličanom globoke vere, žive katoliške zavesti, a tudi neustrašnega krščanskega moštva, da se odločno upro sovražnim silam in zatro njih brezverske nakane. Ali imamo to zavest in moštvo? Ni je lepše prilike, da si okrepimo katoliško zavest, da javno izkažemo svojo zvestobo veri, da si iznova zaprisežemo krščansko moštvo, kot je **katoliški shod**. Naš katoliški shod bodi javna manifestacija naše vere, a tudi **javna manifestacija naše moške volje, da ne pustimo blatiti naših svetinj nikdar in nikomur!** Naš katoliški shod bodi glasna izpoved, da hočemo s svojo odločnostjo izvajati načelo: **proč s slabim časopisjem!** ven iz naših hiš s časopisi, ki pod hinavsko krinko naprednosti izkušajo zamoriti v nas podedovano vernost in vdanost do sv. očetov, do škofov in duhovnikov! ven iz naših hiš s časopisi, ki sramote našo Cerkev! ven iz naših hiš s časopisi, ki z lažjo svobodne misli trosijo po naši domovini brezverstvo in bogatajstvo!

Tudi zato vas vabimo na katoliški shod. (Konec pride.)

V dobi elektrike.

Pred kratkim smo poročali, da praznuje elektrotehnika ravno letos tridesetletnico svoje mogočne oblasti. V tej kratki dobi si je električna sila osvojila takorekoč ves svet in dandanes je ta neumljiva moč poznana že v vsakem večjem trgu. Dolgo časa so električno silo izrabljali le bolj po malem in malo-kdo si je bil v svesti, da si bo v nekaj letih elektrika osvojila vso veliko industrijo in izpodrinila par celo pri železnica.

Naravnost epohalno je namreč dejstvo, da se da elektrika uporabiti na toliko načinov. Rabimo je kot gonilno moč, kot luč, kot kurjavo, kot zdravilno sredstvo itd. Z eno besedo, elektrika je dandanes vsestranska sila, katera si pridobiva ravno radi tega vedno in vedno več tal in sili počasi tudi že v stranske vasi in sela, kjer svoj čas še petrolejke niso poznali.

Ker je tedaj električna moč postala za vse naše življenje tako važna, ni čudno, da se trudijo posamezniki, razne družbe in tudi država za to, da bi prišli do novih električnih virov. Taki viri so vodne sile, katere gonijo potrebne turbine, katerih gonilna moč potem proizvaja električno silo. Zato so ravno gorati kraji, kjer teko močne, bistré vode, za take naprave kakor nalašč, četudi se tudi drugod lahko dosežejo lepi vspehi.

Naša dežela je v tem oziru, bi rekli, še čisto nedolžna, posebno pa Soška dolina, ki je kakor ustvarjena za taka podjetja. Ravno tako Baška in druge. Taka podjetja so potem važna za celo deželo, ker elektrika ni vezana na kraj, kjer se proizvaja, ampak se da napeljati po žici kilometre daleč v kraje in sela, ki nimajo nikake gonilne sile. To se pravi, da če imamo na Soči, ob Bači ali ob Hublju par dobrih in zadostno obširnih električnih central, zadostuje to za celo našo deželo in še več. Treba je le elek-

trično silo po žici napeljati na vse kraje in cela dežela bi imela luč in gonilno moč razmeroma po ceni.

Toda tu nastane drugo vprašanje, namreč vprašanje o razpeljavi električne sile. Tu pridejo podjetniki navskriž z raznimi posestniki, z občinami itd., ki ne pustijo napeljati žice po svojih posestvih. Tu bi morala priskočiti na pomoč vlada in izdati tozadeven zakon, ker drugače se ta stvar ne da urediti. Pri tem napeljevanju električnih žic se seveda ne gre za nikako razlastitev posesti, kot so nekateri mislili, ampak le za pravico postaviti par kolov in napeljati po njih bakreno vrv. Od tega bi seveda lastnik posestva imel le korist, ker bi se podjetje nanj in na njegove potrebe še posebe oziralo. Isto velja seveda za cele občine, katere bi imele potem elektriko pod ugodnejšimi pogoji na razpolago. Ta vprašanja so posebno važna, ker naša vlada od l. 1883 v tem oziru ni storila še nobenega koraka. Celo to tridesetletno dobo, v kateri je elektrika postala tako važen faktor za privatno in javno življenje, niso naši skrbni vladni zastopniki vtegnili sestaviti kakage tozadevnega zakona in šele v zadnjem času se pripravljajo tozadevni zakonski načrt. To na noben način ni šlo naglo kot elektrika in marsikatero tozadevno podjetje se ni radi tega vtegnilo razviti.

Rečimo, da kdo ustanovi pri sv. Luciji ob Soči električno centralo, tedaj mora računati na to, da proda električno moč po vsej dolini od Gorice do Boveca, ker le v takem slučaju ima tako veliko podjetje dovolj odjemalcev. Seveda s tem ni rečeno, da v manjšem obsegu ne gre. Lahko se pa zgodi, da ne pusti noben posestnik po svojih travnikih postaviti potrebnih kolov, da bi se napeljala žica od centrale do določenega kraja. Siliti ga pač nikdo ne more, ker je posestvo njegova last. Država ima tu nekatere izjeme z ozirom na brzojav in telefon. Tako se zna zgoditi, da ne more lastnik električne centrale svoje sile

Zbornik „Matice Slovenske“.

XIV. zvezek, Ljubljana 1912.

Med letošnjimi matičnimi knjigami je »Zbornik« edina, ki vsebuje dve znanstveni razpravi. Tedaj na leposlovni strani štiri knjige, na znanstveni eno. Ravnotežje to ni, a s praktičnega stališča je morda boljše tako, kajti za znanstvene stvari se gotovo brigajo edino le strokovnjaki, ljudstvo pa se za take stvari ne zanima. Na zadnje je res težko rešiti to vprašanje. Najbolje bi bilo, da bi se znanstveno slovstvo ločilo iz matičnega delokroga. »Matica« naj bi skrbela bolj za čtivo naših boljših slojev, naj bi izdajala boljše spise s težjo, bolj tehtno vsebino. Potem bi bilo vsaj na to stran preskrbljeno. Za preprosto ljudstvo bi skrbela Mohorjeva družba, za boljše, izobražene kroge pa »Matica«. Tako bi potem imeli čtiva dovolj eni in drugi in tisto sitno potiskanje raznih znanstvenih knjig na policio in zabavljanje čez brezpotrebne ropotije bi minulo. A kaj pa znanstvo? Pri nas nimamo nikake večje znanstvene družbe, akademije, kakor drugi narodi, ki bi skrbela za izdajanje znanstvenih knjig in podobnih spisov. A vendar tudi tega

vprašanja ne smemo pustiti izpred oči, kajti če vedno govorimo o slovenskem vseučilišču moramo začeti enkrat govoriti o predpogojih za to znanstveno institucijo. Tisti brezpotrebni »koraki« in protesti ne izdajo vse skupaj nič, podlage je treba. Ali bi naša sredstva dovolila poleg drugega tudi društvo za izdajanje samo znanstvenih knjig, to je seveda drugo vprašanje, kajti pri nas se z raznimi društvenicami in podobno ropotijo porabi toliko moči, da za kako resno delo res ne ostane nobene energije in tudi ne denarnih sredstev.

Letošnji matični »zbornik« prinaša tedaj dvoje spisov. Prvi obsega životopis abéja Martina Kuralta, ki je sicer prav malo znan in za slovensko slovstvo tudi ne bogsivedi kako važen pisatelj in pesnik. Mož se je rodil v okraju Škofja Loka na Gorenjskem, bil več let v samostanu in umrl na Moravskem, kjer je bil zaprt, ker so ga dolžili revolucionarstva. Važnejša kot on sam je njegova korespondenca z Linhartom, znanim pesnikom in zgodovinarjem iz one dobe.

V teh pismih se omenja tudi grof Edling, ki se je kakor je videti zelo zanimal za Linharta in njegovo usodo (str. 15.) Kuralt je videti iz zadnjih svojih besed velik rodoljub, ki mu je bil narod in njegova usoda jako na srečo. Pi-

sal je precej dosti, a ne v domačem jeziku razum le par manjših stvari. Za svoj nagrobni napis si je določil menda sledeča dva:

Brez skerbí za blágo in prazno vi-sokost!

Je líbil č' bele, mir, človeštvo, in modrost.

Umrl je 31. decembra l. 1845. Temu življenjepisni je pridjana precej obširna korespondenca, ki pa nima razum za strokovnjaka sicer za nikogar posebne važnosti.

Drugi spis obsega življenjepis Ivana Antona Župančiča, bivšega Slomškovega učitelja, ki pa sicer za slovenstvo tudi nima posebnih zaslug. Pesnikoval je dosti v nemškem jeziku, a izbiral snovi skoro po večini iz domače zgodovine. Tudi za mladino je ta mož skrbel jako dosti in jo navduševal za slovensko stvar. Bili so to oni časi v letih 1820—30 in tam okoli, ko tudi narodna nasprotja niso bila tako huda in je marsikaka slovensko pisana pesem izšla tudi v graških nemških listih, kar bi dandanes pač nikdar več ne bilo mogoče. Župančič je živel tudi v Celju in zadnja leta v Kopru, kjer ga je pograbila smrt l. 1833. Umrl je ubog kot cerkvena miš in tovariši profesorji so morali zložiti za pogreb. Njegovo literarno delovanje za slovensko slovstvo direktno ni posebne

važnosti, a kot prispevek k skupni nastitviti in kulturi je važno, četudi večinoma v nemškem jeziku.

Obe omenjeni razpravi kakor smo videli obdelujeta snov, ki je našim širšim, tudi izobraženim krogom, čisto neznan in precej malovažna. In vendar nimamo zavoda razum »Matice«, ki bi nam kaj takega izdal. Ni nepotrebno, kot bi kdo mislil; nasprotno prav potrebno je tako delo, a zato bi ravno moralo biti deljeno od onega, ki gre med širše sloje. Sicer bo težko tako kmalu doseči kaj takega, a če bi prišlo do ločitve znanstvenega dela iz »Matice«, bi vsaj nekateri krogi bili zadovoljni in leposlovje bi se lahko nekoliko oživelo. Seveda bo ta misel še dolgo bržkone »pium desiderium«, a enkrat se bo moralo zgoditi. Tudi z npravnega stališča bi bilo to želeto, kajti marsikaj spada v znanstvu prav na odlično mesto, a za ljudstvo ni.

V našem slučaju mislimo celotno izdajo narodnih pesmi in podobnega gradiva, ki ima veliko znanstveno vrednost, a po svoji vsebini ne sodi med knjige za ljudstvo. Beletristiko je treba ločiti od znanstva.

Toda — desunt vires — moči ne bo dovolj. Zato bo pač ostalo gotovo vsaj v doglednem času še pri starem. d. b.

zbor, ki se bo vršil v četrtek ob 10^{1/2} uri dopoldne v lastnih prostorih Corso Verdi 32 I. nadstropje.

Ne prijetno, ne zabavno ni na naši goriški centralni, glavni pošti zadnje in prve dni vsakega meseca pri denarnem oddelku. Ljudi se v tistem tesnem, temnem, ozkem prostoru kar tare in pri tako ozkem prostoru le preradi izginejo vsi oziri do kurjih očes, do reber in do hrbtov svojega bližnjega in vsak suva in rine kakor ve in zna; popolnoma brez vsake metode. Nekatere zastopnice lepega spola pa privlečejo s seboj v to mučilnico še svoje štirinogate gnanče varuhe, kakor bi bil tam kak cirkus. Na vse zadnje bi človek še vtegnil doživeti, da privleče tudi fujaker svoje kljuse s seboj v pošto čakalnico. Toliko pravice kot pes anti ima tudi tak le šimel. Toliko raznih odlokov in prepo-vedj nas brani pasje nadloge, a nazadnje vse nič ne pomaga. Kjer je gnječa največja, je tudi kako kuže navzoče. Sicer je pa res skrajni čas, da se naša »glavna« pošta nekoliko reformira, kar se tiče lokalov.

Sobotno predavanje pri »Jelenu«. V soboto je predaval pri »Jelenu« pred mnogobrojnimi občinstvom velič. g. prof. dr. Srebrnič o zmagi krščanstva v rimski državi. Govornik je s svojim bogatim strokovnim znanjem temeljito in jasno obdelal ta predmet, ki je letos, ko praznujemo 1600-letnico milanskega edikta, veleaktuelen.

Nedeljska gledališka predstava. — V nedeljo popoldne se je uprizorila v »Trgovskem domu« Meškova drama »Mati«. Uprizorilo jo je naše dijaštvo, ki nas je že lani razveselilo z dobrimi gledališkimi predstavami. Z veseljem smo opazili, da so mladi igralci in igralkice od lani zelo napredovali, kar se tiče sigurnosti v nastopu in preciznosti izvajanja. Občudovali smo jih, kako gladko so znali svoje dolge in težke vloge. Posebno hvalo so zaslužile gospodične igralkice, vsaka je bila na svojem mestu. Od igralcev bi grajali nekoliko le Ivana, ki je preveč kričal. Tisto eruptivno kričanje je vpeljal v Gorico neki ljubljanski igralec in od tedaj je postalo nalezljivo, a ni vselej na mestu. Sploh pa se je prav dobro igralo, a — kljub temu igra ni uspela, kajti po našem mnenju Meškova »Mati« vsaj v tej obliki ni za oder. — Pred vsem pomanjkuje dejanje. Oni neskončno dolgi dialogi so utrudili občinstvo. Dovolj je, če povemo, da se je igralo nad 3 ure. Preveč je bilo tudi onega zdihovalja in hrepenenja, ki preveča vsa Meškova dela, a ki ne ugaša vsakemu. Naše občinstvo si želi nekaj živalnega, svežega, veselega. Zato bo našim vrlim igralcem zelo hvaležno, če mu bodo podali prihodnjic kako veselo-igro. — Občinstva je bilo dovolj, le liberalci so blesteli s svojo odsotnostjo. Niti Meškovo ime jih ni privabilo. Od naših somišljenikov pa zahtevajo, da bi podpirali vsak njihov »narodni« dirindaj. —

Ljubljanski igralci v Gorici. Prihodnjo nedeljo dne 6. aprila priredi ljubljanski igralci v Gorici v dvorani »Trgovskega Doma« prvo gledališko predstavo v letošnji sezoni. Igrala se bo burka »Uboga para«. Sodeluje vojaški orkester.

Tatvine med mladino in sicer izvenšolsko, a žalibog tudi med šolske, so vendar vzbudile nekatere zaspance, da vsaj nekoliko odpro oči ter vidijo, da med mladino ni vse v redu. Krivi so tega gotovo stariši in njih namestniki, ker oni bi morali paziti na mladino bolj kot se to godi. Da niso vsi v tem oziru nemarni, da skrbijo nekateri na vse načine, to je resnica, a žalibog niso vsi taki. Marsikaj med našo mladino bi bilo lahko bolje, ako bi storili oni svojo dolžnost, ki jim je mladina izročena v izvenšolskem času. Učitelj ne bo hodil z otroci celi dan po mestu, dolžnost starišev in njih namestnikov pa je, da vedo za pot, po katerih hodi šolska mladina. S tem seveda ne očitamo nikomur: ti ravno si tak, še manj pa: vi vsi ste

taki, kot to misli nekov goriški list, ki se je ob to vprašanje obregnil. Da ni vse v redu, to mora priznati vsak, ki pozna razmere bolj natančno in da je remedura potrebna, to je tudi vsakemu evidentno, ki ima količjak smisla za moralno življensko podlago. Da te napake niso splošne, to je pri vsi stvari pač edina tolažba, ker pa bi se vtegnile razširiti bolj na široko, zato jih je treba zatreti že v kali.

Mladi tatiči. Tukajšnja policija je aretirala 12-letnega Frančiška Furlan, ker je osumljen da je ukradel v prodajalnici tobaka pred Draščikovo pekarno 42 K. — V Potočnikovi delavnici v ul. Sv. Ivana je zmanjkalo nekaj starega železa. Zvedelo se je, da je to železo prodal v Podgori 16-letni Fioravante Mulon. Mulona so seveda aretirali.

Zakaj se je obesil? V zadnji številki »Gorice« smo sporočili, da se je v »Gorici« obesil nek Fornazarič, hlapec »Goriškega kmetijskega društva«. Sedaj smo izvedeli za vzrok njegovega dejanja. Nesrečni Fornazarič je bil udan alkohol- lu. Kar je imel je pognal po grlu. Zadnje dneve je pil neprenehoma. Poleg tega pa se je hotel fant oženiti. Snubil je neko udovo iz Vrtojbe, ki je bila poprej poročena v Sovodnjah. Udova mu je večkrat rekla, da če se odpove pijači in če ne bo tak zapravljevec, je pripravljena stopiti z njim v zakon, v nasprotnem slučaju pa ne. Seveda je bila ta zahteva neizvršljiva za alkoholika Fornazariča. Zato je zadnje dni pil in pil in v pijanosti si je nataknil vrv za vrat in se obesil.

Porotno sodišče. Včeraj se je vršila pred tukajšnjim porotnim sodiščem kazenska obravnava proti lovskemu čuvaju Arnoldu Zanutel iz Beljana zaradi posilstva. Porotniki so odgovorili na vprašanje, je li Zanutel kriv, s 7 ne in s 5 da, vsled česar je bil Zanutel oproščen.

Zabavni vlaki med Trstom in Gorico (juž. žel.) bodo vozili ob nedeljah in praznikih počenši s prihodnjo nedeljo.

Za narodni muzej so darovali: 1.) Učenci 5. razreda na »Šolskem Domu«: Avg. Prinčič star gumb, Boris Orel 2 novca, Avgust Žrjal 1 srebrni novc, Alojzij Komel 1 novc, Štefan Cigoj 1 novc, Anton Furlan 1 novc, učenka Humar iz 5. razreda 1 srebrni novc. 2.) g. Mirko Koršič, c. kr. sodnik v Gorici je razstavil 2 stari večni luči in 6 jako zanimivih slik na pločevini. 3.) Jos. Prijatelj, c. kr. vadniški učitelj v Gorici, 12 slovenskih knjig. 4.) Neimenovan 1 novc. 5.) Rud. Drufovka, trgovec v Gorici, knjige: Slovenski Goffine, Stibiclove Pridige; 2 zveska Zgodb sv. pisma, 4 letnike Koledarja, Zimski večeri, Obiskovanje Jesusa Kristusa, Pot v nebeško domovino, Marija Deviza, krščansko devišstvo, 75 iztisov knjige Nektera opazke ruskega profesorja, Voditelj v sveta nebesa, Bratovščina vednega češčenja.

Odbor.

Uspešen lov na tatove v Št. Petru. Neznani tatovi so se klatili po goriški okolici in izmikali denar, kolesa, zlatenino itd. Veliko truda je imelo orožništvo s temi tatovi, a vspeha nič. — Minulo soboto popoldne sta se pojavila v Št. Petru pri Gorici dva sumljiva mladiča in se potikala okoli postajališča državne železnice. Neka žena, ki je mladiča opazovala, je šla k gosp. županu Černicu in mu to naznanila. Gospod župan se je s kolesom podal v Gorico na orožniško postajo in koj sta se podala dva orožnika na goriški državni kolodvor in se odpeljala proti Št. Petru z vlakom ob 5. uri. Na postajališču v Št. Petru pa je čakal g. župan, da orožnikoma naznani, se li nahajata še onadva sumljiva mladiča tam okoli. Na znamenje g. župana sta se orožnika odpeljala dalje proti Volčjdragi, kjer sta vstopila v železniški voz onadva osumljena mladiča. Orožnika sta ju seveda koj zagrabila in privedla v Št. Peter. — V tem času pa se je izvedelo, da je zmajkalo posestniku Jožefu Černicu iz Št. Petra več zlatenine in sicer: dva broša,

dva para uhanov, zlat »kordon«, dva prstana, žepna ura in 74 K v gotovini. Koj je padel sum na omenjena mladiča. Ko so ju orožniki privedli v Št. Peter in so ju preiskali, so našli vse ukradene predmete pri njiju. Poleg tega pa je ukradeni posestnik Černic zagledal, da je eden tatov oblečen v njegovi praznični obleki. Ko jima je g. župan rekel, da se mu zdi, da sta imela eno dvokolo, je eden mladih tatov povedal, da sta eno dvokolo zakopala v seno posestnika Jožefa Černica na seniku, kar se je izkazalo kot resnično; eno dvokolo pa da imata zastavljeno v Trstu. Tatiča sta 17-letni Andrej Reščič, pristojen v Trst, in 20-letni Marij Ferluga z Grete pri Trstu. Seveda sta bila odvedena v goriške zapore. Pravijo, da imata na vesti še mnogo tatvin.

Okrožnica vsem občinam dežele. V zadnjem letih se je često dogajalo, da so se družine, ki so zapadle skrajni bedi, ker jim je uničil požar njihova poslopja, obračale na deželo za denarno pomoč v svrhu, da bi zopet dvignile svoja uničena gospodarstva.

Dasi se mora priznati načelo, da je treba podpirati njega, ki ga je pahnila v nesrečo uničevalna sila, se mora vendar tudi naglašati, da imamo danes proti škodam po požaru zavarovalne ustanove; tem zavodom se plačujejo zavarovalne premije, ki jih zmorejo tudi najskromnejša gospodarstva, in tako se more dobiti za provzročeno škodo odškodnina, ne da bi se bilo treba zatekati k ponižujočim milodarom.

Deželni odbor opozarja, da bo mogel priporočati deželnemu zboru naj podeljuje iz deželnega zaloga podporo za škode po požaru le povsem izjemoma in v vsega ozira vrednih slučajih.

Občine pa se vabijo, da izpodbude vsakogar, naj bo previden in naj se okoristi z dobrotvorno gospodarsko ustanovo, ki je zavarovanje proti škodam po požaru.

Za vojake na meji. Kakor smo javili svoječasno, pričela je baronica Marija Bianchi iz Rubij akcijo v prilog našim vojakom na meji, obstoječo v nabiranju denarja, različne obleke in drugega blaga. Prvi seznam takih darov se je uže objavil v tukajšnjih listih. Tu sledi drugi seznam dotičnih darovateljev:

Grofica Carla Coronini, Gospa Ana Jakobi, zobozdravnik dr. Pikel, gospa dr. Gresič-eva, gospa Cazafura-Fogar, gospa Matilda Bockslaff, grofica Irma Serenyi, baronica Ilda Sedlnitzky, gospa Wiligut, Cadèl & Delpiero, ekscelenca grofica Marga Degenfeld, grofica Olga Coronini, gospa Sofija Galle-Czoernig, gospa Rosa Neth, gospa Ine Mayer, gospa Traunsteiner, gospodična Ema Fornasari, gospa Antonija pl. Leitgeb, Miss Georgina Whitnell, gospa Izidora Culot, gospa Mallatz, gospa Lujiza Rebek-ova, I. Medved, gospodična Ivana Diirr, Ignacij Steiner iz Gorice; Andrej Cotič, Vilma Pelizon, Ivan Pelizon, Anton Cotič, Franc Josip Pavletič iz Rubij; gospa Štefanija Schneider, Gradiška; gospodična Elinor Vok, Gorica; gospa Antonija pl. Grabmayr, Bozen, Tirolsko; Mjseri & Pinausig, Gorica; ekscelenca Kamila pl. Buchta, Trst; gospa Henrieta pl. Ahnstein, Markiza Josipina Paulucci, baronica Antonia Baum, gospa Mair, gospa Leonora Battig iz Gorice; gospodične Katarina Hoyas, Maria Heller, Kati Staumann, Pierina Cotič, g. Marija Cotič in hčere, gospe Valentinčič iz Rubij; Schneider, Palm, Schwarzer, Hässler, Kincel, Ilka pl. Engel, g. Erna Schaupp iz Gorice; Gospe Terezija Goršek, Marija Ferligoj, Pauletig, hčere Devetak, gospe Černič, Angelina Marizza iz Rubij; gospa Vizintin, Sovodnje; gospa Cosani, Gradež; baronica Julija Peteani in hčere, Fijumičel.

(Dalje pride.)

Avstrijski kolesarski športni odbor Dunaj priredi v nedeljo 4. majnika 1913, ob 10. uri predpoldne ob vsakem vremenu vgluko cestno kolesarsko dirko okrog »Goriškega Krasa« daljavo 140 km. — Start: Podgora, gostilna Štefan

Bregant, Proga: Podgora, Kormin, Medoja, Zagraj, Tržič, Prosek, Opčina, Sežana, Štorje, Senožče (glavna kontrola), Razdrto, Vipava, Ajdovščina, Črniče, Šempas, Gorica. — Cilj: Gorica Rožna dolina v bližini mitnice. — Dirka je odprta za vse v avstrijski-ogrski monarhiji stalno bivajoče kolesarje z dovoljenjem avstrijskega športnega odbora Dunaj IV. Terezijanum. — Za vse slovenske kolesarje je pooblaščen sprejemati prijave izključno g. Joško Kuštrin, Gorica, Gosp. ul. 25/I. — Vloga 4 krone. — Daril bode deset v vrednosti 120, 100, 80, 60, 50, 50, 40, 40, 30 in 20 kron. — Vsi tekom 1 ure po prvaku došli dirkači na cilj dobe srebrne svetinje. — Zaključek prijav 30. aprila 1913 ob 10. uri zvečer. — Po tem dnevu se ne sprejemajo prijave. — Vsa pojasnila daje nadporočnik Karol Christian, poveljnik kolesarske stotnije lovskega bataljona štev. 20, Krmin. — Nadaljna navodila se bodo potom časopisja tedensko priobčevala. — Vodstvo dirke.

Našla se je torbica z nekaj denarjem. Nahaja se na policiji.

»Boa« je izgubila neka gospa. Kdor jo je našel, je naprošen, da jo izroči pri goriški policiji, kjer mu je zagotovljena lepa nagrada.

Zadružni kongres. Dne 2. in 3. aprila t. l. priredi Zadružna zveza v Ljubljani zadružni kongres, na katerem se bo obravnavalo o stvareh, ki so važne za napredek vsega našega zadružništva. Obravnave se bodo vršile po sledečem redu: 1. O načinu vračanja posojil (VI. Pušenjak). 2. Zadružništvo in skrb za javni blagor (nadsvetnik Miho Obuljen). 3. Centralna zadružna blagajna (dr. Matko Laginja). 4. Obrtno kmetijsko zadružništvo (Ing. Remec). 5. Novi zadružni zakon (dr. J. E. Krek). 6. Zadružništvo in kmetijska trgovina (Janko Jovan). Na vsporedu so torej točke, ki ravno sedaj živo zanimajo vse zadružne kroge, osobito novi zadružni zakon in ustanovitev osrednje zadružne blagajne. Opozarjamo tudi na predavanje: Zadružništvo in skrb za javni blagor. Temu predmetu so doslej naše zadruge obračale premalo pozornosti. V bodoče bo zadrugam treba bolj intenzivnega dela na tem polju. Imena predavateljev jamčijo, da se bo tvarina temeljito obdelala.

Smrtna kosa. V petek ponoči je umrl v Prahi oče državnega poslanca dr. O. Rvbář-a, g. dr. Jan Rvbář, c. kr. stavbni svetnik, namestnik stavbnega ravnatelja severozapadne železnice v p.

Domotožje štajerskega vojaka. Pri 20. lovskem bataljonu v Krminu je služboval tudi neki štajerski fant iz Ljubna. Za velikonočne praz. je bil doma in ko je njegov dopust potekel, se je počasi odpravil nazaj. Toda v Šentmihelu se je že vrnil domov v Ljubno. Oče ga je spravil spet od doma, toda fant je prišel drugič nazaj. Tudi sedaj se je očetu posrečilo ga spraviti do Šentmihela, pa fant je zopet dobil domotožje in — tretjič se je obrnil domov. Med tem je njegov dopust že potekel in fanta so vzeli orožniki pod svoje varstvo.

Tihotapce so zajeli na Tirolskem. Prišlo je do hudih spopadov med finančo in otihotapci. Pet kontrabantarjev so vjeli, drugi so odnesli pete. Precejšna količina tobaka je prišla v roke finančne oblasti. Tihotapili so na Bavarsko.

Pri peči je zgorela blizu Gornjega grada na Štajerskem neka 75 let stara ženica. Obiskala je sorodnike in zaspala na klopi pri močno zakurjeni peči. Po noči se ji je od železnih obrobov ob peči vnela obleka in uboga starka se je po vsem telesu grozovito opekla. Ko so ji prišli domači na pomoč, je bilo seveda že prepozno. Da bi okrevala, ni nikakega upanja.

Bolniške blagajne so se v zadnjem času še precej pomnožile. Notranje ministerstvo je izdalo pred kratkim izkaz za poslovno dobo od l. 1890. do 1910. Leta 1890. je bilo bolniških blagajn 2740 in članov 1,548.825. Leta 1910 je bilo blaganj 3350 in članov 3,467.329. Do-

prodati, ker ne more in ne sme napeljati potrebnih žic.

Sicer smo morda s temi izvajani za naše kraje nekoliko prezgodnji, a dolgo ne bo, ko se bomo tudi mi morali pečati s takimi vprašanji.

Dežela se prenavlja, industrija raste in vodne sile bodo morale služiti človeku v večji meri, kot so to storile do sedaj.

Če pogledamo po drugih državah, vidimo, da se je to že davno zgodilo, kar pri nas še le začrtujemo.

V prvi vrsti je pokazala Švica, kako se da voda izkoristiti. Za njo so šle druge dežele in ne v zadnji vrsti tudi sosednja Italija, ki se je začela v zadnjem času gibati s podvojeno silo. In tako gotovo ni daleč čas, da se tudi pri nas pojavijo enake razmere, zato pa je treba, da smo si tudi v tem oziru vsaj nekoliko bolj na jasnem. Naša dežela je bogata še skritih moči in zakladov in treba je le pridnih in podjetnih rok, ki bi se lotile dela. Toda eno še rečemo, todi v teh vrvečih časih, ko vse drvi z električno naglico, ne smemo pozabiti, da je prazna špekulacija gnoj, ki zna otrovati naše gospodarsko življenje za cele rodove. Zato naj nikdo ne zida na prazne sanje, ampak le na trdna in gotova tla solidnega gospodarstva.

Vojna na Balkanu.

Bojni plen v Odrinu.

»Agence Telegraphique bulgare« poroča: Po prvih poročilih glavnega stana so izgubili Bolgari v bojih od 24. do 26. marca pred Odrinom približno 11.000 mrtvih in ranjencev. Srbi so izgubili 1200 mrtvih in ranjencev. Turških vjetnikov je okrog 60.000 z 833 častniki; med njimi 13 generalov. Zmagovalci so zaplenili 650 topov raznega kalibra, 58 strojnih pušk, 10 zastav, 1 zrakoplov, kakor tudi veliko artiljerijske in infanterijske municije ter veliko voz.

Šukri paša o zavzetju Odrina.

»Narodni Listy« objavljajo razgovor svojega sofijskega dopisnika z braniteljem Odrina, Šukri pašem, ki je izvajal: Odločilen napad na Odrin sem pričakoval. Živeža je bilo še komaj za en teden; če bi ga bili v male porcije razdelili, bi bil morebiti za 20 dni zaduščen. Če sodim po razdeljenem kruhu, je bila zadnje dni posadka še okoli 60.000 mož močna. Oblegovalna armada je štele okroglo 100.000 mož in je bila premočna. Šukri paša se ni udal, marveč ga je vjel major Marčelov, ki je prvi udrl v poveljništvo trdnjave. Šukri paša je zajezdil konja in odjahal k poveljniku 2. oblegovalne armade, generalu Vasovu, kateremu je svojo sabljo izročil. — Šukri paša je Kurd, male postave, brado ima na francoski način postrizeno.

Šukri paša v Sofiji.

Bivši poveljnik Odrina Šukri paša, kateremu je kralj Ferdinand vrnil sabljo, se je v soboto kot bolgarski vojni jettnik pripeljal v Sofijo. Tu so mu priredili slovesen sprejem. Kolodvor je bil okrašen z bolgarskimi zastavami. S posebnim vlakom, ki se je pripeljal ob pol 5. jutraj, je prispel Šukri in z njim dvanajst turških generalov. Na kolodvoru jih je pričakoval postajni poveljnik podpolk. Bonev, njegov pobočnik. Stojlov ter več poslancev in mladih častnikov, med njimi adjutant vojnega min. Stojanov. Ko se je vlakustavil, je prvi izstopil stotnik generalnega štaba Marholev, ki je od vojnega ministerstva dodeljen Šukri paši. Marholev je podal polkovniku Kančevu raport. Med tem so izstopili ordonančni vojaki turških generalov. Marholev je nato pristopil k vagonu in je pomagal Šukriju izstopiti. Šukri je edini izmed Turkov imel sabljo. Dasi še ni prav šestdeset let star, je njegova brada povsem bela. Za njim so izstopili ostali generali in so ostali v skupini okrog njega. Tedaj je pristopil polkovnik Kančev, kateremu se je poznalo, da je bil

globoko ginjen, in je dejal: »Dobro došli, ekscelenc! Ves svet občuduje zmagovalce in premagane iz Odrina. Bolgarska visoko ceni in spoštuje velike junake iz Odrina. Bodite, ekscelenc, v svoji nesreči, prepričani o našem iskrenem občudovanju!« Šukri paša se je obrnil k stotniku Marholevu, ter mu je dejal nekoliko besed v nemškem jeziku; stotnik je raztolmačil: »Šukri paša goji enaka čustva za Bolgare.« Polkovnik Kančev je nato Šukriju predstavil mestnega poveljnika Boneva. Ta je spremil generale pred kolodvor, ter je sedel s Šukrijem v avtomobil; ostali ujetniki so sledili po dva in dva v odprtih vozovih, ki so jih odpeljali v hotel Splendid.

Izpred Čataldže.

Kakor je posneta iz raznih listov, so se pričeli pri Čataldži zopet boji v večjem obsegu. O izidu teh bojev dohajajo razna poročila, tako da ni nobene jasnosti glede položaja pri Čataldži. Bolgarskih oficielnih (dosedaj najzanesljivejših) vesti še ni. — Le toliko se ve, da se pripravlja večji del armade, ki je oblegovala Odrin, na odhod proti Čataldži.

Srbi odidejo domov.

Kakor javljajo iz Skoplja, je bolgarsko poveljništvo obvestilo poveljnika druge srbske armade, da se bo danes mogel začeti prevoz srbskih čet iz Odrina v Srbijo, ker je prenehala potreba za pomoč, ki so jo dosedaj Srbi izkazovali Bolgarom. Čuje se, da ostane samo en srbski polk nekaj časa v Odrinu, drugo vojaštvo druge armade po ostane 15 dni v karanteni v Pirotu.

Položaj v Odrinu.

Židovsko pomožno društvo je odposlalo iz Odrina v Sofijo sledeče poročilo: Sanitarne razmere v Odrinu so dobre. Epidemije ni nobene. Samo materialne razmere ubogega prebivalstva so skrajno žalostne. Privatne hiše niso trpele skoro nobene škode, bodisi od bombardiranja bodisi od požarov. Dovažanje in razdeljevanje živil med prebivalstvo je jako težavno in se vrši, ker je most čez Ardo pokvarjen, jako počasi.

Bombardiranje Skadra.

Trikrat so se trudile velesile, da bi pregovorile Črnogoro, naj opusti bombardiranje Skadra. Toda kralj Nikita ni odnehal in bombardiranje se je zopet pričelo. Iz Cetinja se uradno poroča, da se je z nova pričel pri Tarabosu ljut boj.

Srbi ne obstreljujejo Skadra.

Srbski poveljnik oblegajoče armade pred Skadrom je dobil od svoje vlade povelje, naj do nadaljnjega povelja opusti bombardiranje mesta.

Z druge strani se pa poroča, da tudi Srbi nadaljujejo vojne operacije proti Skadru.

Zakaj ne odneha kralj Nikita.

»Wiener Allg. Ztg.« pravi, da vlada med kraljem Nikito in črnogorskim ministerskim predsednikom Martinovićem neka napetost, ki datira še od začetka vojske. Martinović je imel namreč vrhovno poveljstvo vojske. Ko se je šlo za oblegovalni in napadalni načrt glede Skadra, je kralj Nikita odobril načrt princa Danila in zavrgel Martinovičev načrt. Martinović in ves njegov kabinet smatra to okolnost kot vzrok, da se Skader še dandanes ne nahaja v črnogorskih rokah. Zato se udaja tudi kralj Nikita pritisku svojih ministrov.

FLOTNA DEMONSTRACIJA.

Ker Črnagora ne opušča bombardiranja Skadra, so sklenile velesile prirediti ob črnogorski in severni albanski obali flotno demonstracijo. Velesile so glede tega koraka vse edine le udeležile se ga ne bodo vse. Rusija je sicer privolila v flotno demonstracijo, ki je po njenem naziranju le v korist balkanskim narodom, toda vojnih ladij ne odpošlje v črnogorske vode. Tudi Nemčija ne pošlje niti ene barkice v Jadransko morje, ker (kakor se izgovarja) nima nobene

vojne ladje v tamošnji bližini. — Flotna demonstracija se bode torej priredila, ne da bi velesile počakale na odgovor Srbije in Črnogore na zadnje demaršo glede skaderskega vprašanja.

»Zeit« poroča, da sti že odpluli od Malte dve nemški oklopniči proti otoku Krf.

Avstro-ogrška eskadra dvignila sidra?

»Vossische Zeitung« poroča, da je avstrijska eskadra, ki se je nahajala pri Tivtu v Boki Kotorski, dvignila sidra v istem trenutku, ko so pričeli Srbi in Črnogorci na novo obstreljavati Skader. Sedaj se nahaja eskadra pred črnogorskim pristaniščem Bar.

Isti list pravi tudi, da je vojaštvo 15. in 16. vojnega zbora dobilo analogne instrukcije. V Zadru in Splitu so se ukrcali vojaški oddelki, ki naj zasedejo Bar.

Balkanski zavezniki solidarni.

V belgrajskih političnih krogih se zatrjuje, da bodo smatrale balkanske države skadrsko vprašanje glede zadržanja velesil kot skupno zadevo. Glede nadaljnjega razvoja tega vprašanja je odvisno le zadržanje Bolgarije in Grške. Balkanske države so že od začetka vojske sklenile pomagati si druga drugi — po vojnem položaju.

Kdaj zapuste Srbi Albanijo?

Oficijozno se naznanja, da bo Srbija odpoklicala vojake iz Albanije šele, kadar bo mir podpisan. Srbija je izjavila, da si je izvolila za svoje trgovsko pristanišče Drač.

Turki se zahvaljujejo Srbom.

Bivši skopeljski mufti Hasan Feti in bivši predsednik občine Rešad sta podala vrhovnemu poveljništvu zelo prisrčno zahvalno izjavo v imenu vsega muzlimanskega prebivalstva na prijazenosti, ki so jo srbske oblasti pokazale napram Turkom, in posebe za usluge in pomoč, ki so jo nudile rodbinam turških častnikov.

V Carigradu.

Iz Carigrada poročajo, da je dobila ruska vojna ladja »Kaluga«, ki je že bila zapustila pristanišče, brezžično povelje, da naj se vrne v Carigrad. Tudi nemška stacijska ladja »Loreley« se je vrnila v Carigrad. Vse je pripravljeno, da tuje vojne ladje v slučaju potrebe izkrcajo moštvo v varstvo Pere in Galate. Splošno se presoja cela situacija v Carigradu kot skrajno nejasna, tako da presečneja niso izključena.

Bolgarsko - rumunski spor.

Včeraj se je sestala konferenca poslanikov v Peterburgu, ki ima rešiti bolgarsko-rumunski spor. Zatrjuje se, da se bo sporno vprašanje rešilo mirnim potom, ker boste Rumunija in Bolgarija priznali in odobrili sklepe konference.

Dopisi.

Iz Brd. Dne 25. m. m. se je vršil pri Peterneleu v kožbanski občini javni shod, na katerem se je razpravljalo vprašanje o upeljavi avtomobilske vožnje po Brdih. Shod je bil dobro obiskan; kajti udeležilo se ga je kakih 300 oseb. Glede avtomobilske vožnje je bila vsprejeta na tem shodu enaka resolucija kakor na shodu v Šmartnem dne 16. m. m. — Poleg te resolucije pa je bila vsprejeta na shodu pri Peterneleu tudi ta-le:

»Javni ljudski shod pri Peterneleu, dne 25/3. l. 1913, pozivlja gg. drž. in dež. poslance, da se na merodajnih mestih zavzamejo za to, da se čimprej vresniči, že predvečletizrazena želja, po prepotrebni cest. zvezi Skrljevo-Hlevnik-Peternele-Slavče-Gradno dosklad. ceste v Višnjeviku; ravnotako Skrljevo-Kožbana-Strmec in Krožada-Peternele-Kožbana. — Ob enem naproša se gg. drž. in dež. poslance, da obrnejo svojo pozornost nato, da se sploh cestna mreža v zapadnih Brdih, ki je še zelo nedostatna in zanemarjena, zboljša.

Prizadeti obč. zastopi naj priskrbe potrebno gradivo v obliki prošenj, in ga

izroče poklicanim činiteljem, v dosego javnih podpor.

Tozadevne prošnje naj se obenem dostavijo tudi c. kr. vojaški oblasti.

Iz Gabrovice pri Komnu nam poročajo, da se je v nedeljo slovesno zaključilo tretje šolsko leto tamkajšne strokovne nadaljevalne šole za zidarje.

Razum učnega osebja navzoč je bil gospod nadzornik c. kr. vladni svetnik Šubic iz Ljubljane, domači župan g. Švara kot predsednik šole ter ostali udje šolskega odbora, med njimi gospod dr. H. Stepančič kot zastopnik deželnega odbora in Sturnig kot zastopnik trgovske obrtne zbornice.

V šolski sobi so bila razstavljena dela, napravljena od učencev vseh treh letnikov med šolskim letom.

Zbralo se je razum šolo obiskujočih vajencev tudi mnogo občinstva, ki si je z zanimanjem ogledovalo razstavljena dela ter se splošno o njih jako pohvalno izražalo.

Najprej je nagovoril zbrane učence g. učitelj Medič kot voditelj šole, potem g. vladni svetnik Šubic s svojega stališča kot nadzornik šole in konečno je nagovoril vse navzoče deželni odbornik g. dr. Stepančič. Njegov govor je bil posebno zanimiv v kolikor je bil versko-narodnega značaja. Predočil je zadnjeletnikom nevarnosti, ki jih čakajo v zapeljivem svetu, svaril jih je, naj se ne vdajo grešnemu in vsake omiki kljubujočemu pijančevanju ter posebno pri zidarjih italijanske narodnosti s katerimi bodo prišli v dotiko, običajnemu preklinjanju. Klical je vajencem v spomin, da brez blagoslova božjega človeško delo nima zaželenega uspeha, jih pa tudi pozivljaj, naj ne pozabijo nikdar da so Slovenci, da jih je slovenska mati rodila ter je izrazil nado, da ostane njih od verskega prepričanja prešinjena narodnost nerazrušljiva kakor kraška skala.

S trikratnim živio-klicem na cesarja se je končala lepa slovesnost.

Politični pregled.

Obnovitev Slovanske Unije.

Korespondenca »Austria« poroča, da so se zadnje tedne zaupno in neobvezno posvetovali Čehi in Jugoslovni o obnovitvi Slovanske Unije. Pogajanja so po tej korespondenci izprožili češki agrarci.

Nova katoliška nemška stranka.

Nova stranka se bo imenovala konservativno-katoliška in bo imela deloma nekoliko drugačne intencije kot krščanski socialci, ki zastopajo bolj demokratska načela. Kakor se poroča, je bil tudi dr. Gessmann pri ustanovitvi te nove stranke, ki bo zastopala interese hierarhije.

Bosanske železnice.

Poslanski zbornici se predloži zakonski načrt o izpolnitvi železnic v Bosni in Hercegovini. Stroški so proračunani na 270 milijonov kron, Bosna in Hercegovina prispevata k stroškom 90 milijonov kron; ostalih 180 milijonov K pa pokrijeta po kvotnem ključu Avstrija in Ogrska.

Domače in razne vesti.

Za župnika v Kamnjah je imenovan preč. g. Anton Plesničar, dosedanji župnik v Kožbani.

Tržaški škof mons. dr. Karlin je prišel danes v Gorico in je gost našega prevzvišenega knezonadškofa.

Naš prevzvišeni knezonadškof in tržaški škof sta se podala danes v Levpo na Kanalsko k preč. g. Nikolaju Sedaju, kuratu ravnotam bratu našega prevzvišenega knezonadškofa.

Odlikovanje. Naš rojak, velečenjeni gospod Mihael Zavادل, c. kr. deželni nadzornik v Dalmaciji, je bil odlikovan z naslovom dvornega svetnika.

Opozarjamo člane »Centralne posojilnice« v Gorici na redni letni občni

hodki bolniških blagajn so znašali od početka poslovanja t. j. od 1. avgusta leta 1889 do 1. 1910 skupno 1050 milijonov kron. Za zavarovalnino se je potrosilo 861 milijonov, za bolniške stroške, porodit. je znašala odškodnina še 27 milijonov kron. Pogrebni stroškov je bilo tudi precejšnja svota, tako da je rezervni zaklad še precej majhen.

Kuharski in gospodinski poduk se vpelje v šolskem l. 1913—14 na ženskem učiteljskem v Budějovicah na Češkem. Razen tega se otvori še tečaj za kuhanje za take obiskovalke, ki so šolske študije že dokončale. Na zavodu se ustanovi primerna strokovno in moderno opremljena kuhinja, kjer bodo učenke imele priliko se v tem oziru temeljito izobraziti. Vidi se iz tega, da se povsod čuti potreba po praktični gospodinski vzgoji mladega ženskega naraščaja. In prav je to, kajti le dobra in skrbna gospodinja je zmožna dandanes zadostiti vsem gospodinskim potrebam.

Reforma pri pijaristih. Red pijaristov dobi v kratkem nekatere reforme, ki se ozirajo posebno na šolstvo, ker se želi, da se ta red aktivno vdeležuje vzgoje mladine.

Junak našega časa je Šukri paša, kakor to pišejo nemški listi. Naravnost bedasto je, kako glorijo so spleli posebno graški listi okoli glave tega junaka in vse to menda le zato, ker je bil »slavni« Goltz-paša njegov učitelj. Ti ptiči v Gradcu vedo povedati celo, kako mile oči in kako dobro srce ima ta gospod Šukri paša. Morda ga je pa v Gradcu tako imenitno in ugodno priporočil oni »turški« major, ki so ga imeli pretekli mesec graški penzionisti v svoji sredi. Od pusta sem je preteklo vendar že nekaj tednov, zato si takih pojavov res ni mogoče prav lahko razlagati.

Smolo so imeli nemški poslanci Perko, Hummer itd., ki so pred časom tudi v Gorici oznanjevali Nemcem lepšo bodočnost. Dne 29. m. m. so imeli velik shod v Gradcu, kjer so se pa prikazali tudi najbolj nemški Nemci, Schönererjevi pristaši, in zagnali takov alarm, da je moral predsednik zaključiti zborovanje. V Gorici in Trstu taka glorijska, v nemškem Gradcu pa tak neprijeten polomček!

Štajerski Nemci so gotovo vsaj tako pristni kot so naši laški goričani. To dokazujejo imena občinskih odbornikov v mariborski predmestni občini. Kot odborniki so med drugimi izvoljeni sledeči »trdni« nemški bratje: Derovšek, Mravljak, Babič, Lopič, Golob, (po nemško se pravi golób — góllób!) Visočnik itd. Nam se zdi, da bi Nemci na Štajerskem in Koroškem izgubili precej na svojem številu, da nimajo takih le čistokrvnih »rojakov« v svoji sredi. Nur stramm!

Pot do Jadranskega morja to je parola, katero ponavljajo Nemci pri vsaki priliki. Tako je govoril tudi poslanec Perko te dni v Celju in povdaril, da je to zadeva, ki briga vso nemško javnost. Ker pa so nemške postojanke ob južni meji prešibke, da bi zmagovito pritiskale na slovanske prebivalce, tedaj morajo pomagati vsi »dobromislečiji« nemški narodnjaki brez ozira na politično barvo. Tu se ne gre za kako strankarsko zadevo, ampak za razvoj vsenemške misli. Ta boj na jugu je le del velikega boja, ki ga imajo Nemci proti Slovanom. Na severu je treba pobiti Čeha, na jugu pa posebno Slovence. Most do Adrije, katerega zidajo že leta in leta, na ta način mora biti enkrat gotov. Zato je treba skrbeti, da se dualizem okrepi, kajti le na dualistični podlagi je za nemški narod zagotovljen obstanek. Posebno nevaren je pa trializem in jugoslovanstvo sploh, kakor je to dokazoval poslanec Marckhl. Kakor čuječa prednja straža morajo stati štajerski Nemci vedno pozorni in trdni, da zabranijo vsak korak, ki bi ga vetgnili napraviti Slovenci. — Iz teh izjav se vidi, da je treba na vsej črti posvečati narodnim bojem večjo pozornost, da nas sovražnik ne zaloti nepripravljenih. Me ne izzivamo, ampak le branimo svojo dedščino pred

lokavim tujcem. Zato je pa naš boj odkrit in pošten, ker na naši strani je pravica.

Nemški katoliški shod priredijo avstrijski Nemci dne 15., 16. in 17. avgusta t. l. v Lincu. Nas le veseli, da se katoliška misel pridno razvija in rodi sadove. Prava krščanska podlaga je na vsak način nujno potrebna, kajti dan na dan vidimo, kako gredo razne teorije in hipoteze v nič in ostaja vedno le Kristusov nauk kot temelj in podlaga vsega našega življenja. Radi pritrdimo tudi »Reichsposti«, ki pravi z ozirom na ta shod, da je treba varovati blagostanje in svete pravice našega (nemškega) ljudstva, njegovo plemenito duševno življenje z vsemi močmi itd. Toda — pri tem naj bi gospodje v nemškem katoliškem taboru nekoliko pomislili, da niso le Nemci, ampak tudi katoličani, da poleg nemškega naroda žive tudi Slovani, še posebej mi Slovenci, na katere se vedno prav rado pozabi. Zakaj bi ne bili v narodnem oziru nam pravični, zakaj stavijo večkrat narodnost pred pravico? Tega pač noben resen katoličan ne more in ne sme odobravati, ker je očitno proti principu krščanske ljubezni in tolerance. Dovolj je sveta in dovolj prostora za vse. Zakaj bi nas, ki smo v manjšini, davili in stiskali ravno zato, ker smo v manjšini? Ako bi nas bilo več kot njih, bi se to ne zgodilo, ker bi se nas ne upali. Želimo da bi se na bodočem katol. shodu v Lincu razpravljalo tudi o tem vprašanju, ker bi to gotovo ne bilo stvari na škodo. Vsaj pojmi bi se bolj razbistrili.

Sedanjo politiko je obsodil tudi poslanec dr. Pattai, ki je v nižjeavstrijskem deželnem zboru povedal, da to, kar se pri nas godi, ni več nikako politično delo. Balkanske narode je bilo treba podpirati in voditi ni nikdar bi ne bili smeli mi pozabiti, da so ti narodi nam enaki po veri in krvi. »Kaj pa je storila Avstrija«, vprašuje govornik, »da bi si pridobila simpatije balkanskih narodov? Hrvate maltrahirajo, Romune maltrahirajo« itd. Tako počasi dobivajo razni nemški »politiki« poper za poprom, kar je nam prav odkrito rečeno popolnoma prav.

Tudi Nemci morajo priznati, da je slovansko pleme na Balkanu v resnici zmožno za vsako kluturno in gospodarsko delo. Tako piše v graški »Tagespost« neki dr. Mahler: »Das slawische Element ist viel fähiger, als die Türken.« (Slovani so veliko bolj zmožni kot Turki). Za nas je to sicer že od zgodovinskih časov pribita stvar, a da Nemci to priznavajo, to se nam zdi potrebno povedati. Zdi se, da bo počasi marsikaterega germančka srečala prepotrebna pamet.

Aviatska nesreča v Pulju ob prestolonaslednikovi navzočnosti. Dne 28. m. m. se je pripeljal v Pulj iz Miramara prestolonaslednik Franc Ferdinand, da nadzoruje vojno brodogradnjo. Eden najboljših pilotov naše vojne mornarice, fregatni poročnik Bomfield, ki se je s še nekim častnikom prestolonasledniku na čast dvignil v zrak, je pa padel, ker je prehitro zasukal aeroplan in si je zlomil desno nogo. Bomfieldu je prihitela na pomoč bližnja torpedovka. Prestolonaslednik je takoj hitel na krov torpedovke in je poročnika pohvalil radi njegove spretnosti in hladnokrvnosti ob nesreči in ker hude bolečine tako možgano prenaša. Aparat so rešili.

Častnikom skupne armade prepovedano govoriti Hrvaško. Častnikom skupne armade, ki imajo skupno obednico, je zapovedano, da ne smejo med seboj govoriti hrvaški. Hrvaški častniki so radi te naredbe zelo razburjeni. Naredba pravi, da je službeni jezik skupne armade nemški in da morajo častniki radi tega v obednici nemško govoriti.

Kozle prebračajo Albanci in njih prijatelji, kakor se vidi iz »Albanske korespondence«, ki je spravljala v svet v zadnjem času najgrozovitejše »martre« nesrečnih Albancev. Ta korespondenca je bivši socialni demokrat Leo

Freundlich na Dunaju, po rodu anti Jud. Socialno demokratični listi, ki ga pač gotovo poznajo, pravijo o njem, da mož svoj živ dan še ni videl kekega Albanca. — Taki ptiči pošiljajo »uradne« stvari med ljudstvo in sleparijo čitateljstvo, ki jim gre na limanice.

Pokvarjenost velikomestnega ljudstva kažejo poročila o samomorih in samomorilnih poskusih na Dunaju za velikonočne praznike. Nič manj kot 22 slučajev se je dogodilo v par dneh. Eden pije strup, drugi se obesi, tretji se strelja in bog zna še kaj. Vidi se pa povsod pomanjkanje trdnih tal v verskem in moralnem oziru. Naj socialna demokracija pridiga kar hoče, vere ne bo ljudstvu nadomestila nikoli, ako mu jo je iztrgala enkrat iz srca. Pravega poštenega življenja primanjkuje in zato toliko obupnosti in samomorov.

Pomnik Zrinskemu in Frankopanu v Dunajskem Novem mestu. Leta 1907. je društvo »Braća Hrvatskega Zmaj« ekshumiralo kosti Petra Zrinskega in Frankopana, ki ju je položilo v častni grob na pokopališču v Dunajskem Novem mestu. Zdaj nameravajo na njih grobeh postaviti umetalen pomnik, za katerega je napravil načrt sohar Vatroslav Drenski.

Poriški list »Matin« je prepovedan v Alzaciji — Lotaringiji.

Svoji k svojim!

Podpisani slovenski brivec v Gorici Gosposka ulica št. 1 se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmerni ceni. — Prevzema vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.

FRANC NOVAK,
Gosposka ulica, šte. 1.

JOSIP BONANNI

naslednik T. Slabanja
srebrar in zlatar v Gorici ulica Morelli 12
odlikovan z zlato svetinjo

se priporoča vsem čč. cerkvenim oskrbništvom za vsakovrstna izgotovila cerkvenega orodja. Plačuje se tudi na obroke. Konkurenca v cenah izključena. Cenike gratis franco na dom.

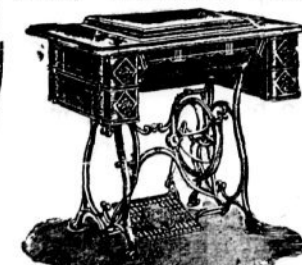
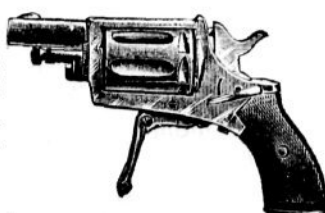
Prvo primorsko avtorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje

Alojzij Tavčar

v Dutovljah okraj Sežana
zapriseženi sodni izvedenec
izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenitve za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela.
Cene zmerne.

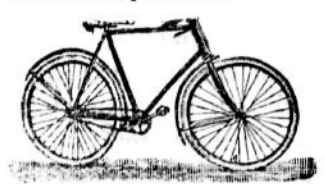
Kupujte samo dvokolesa »AL TENA«, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in najboljši bodisi za navadno rabo ali za dirkev

Šivalni stroji Original »Victoria« so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznice in vse v to stroko spadajoče predmete, se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.
Dunaj 74, 10, 46, 71, 84.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec

v Podgori

na voglu železniškega mosta
(na cesti, ki pelje proti Gradiški)

Trguje tudi z opako vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 33 od 3—12 metrov dolge in 33 od 3—12 colov debele.

Iv. Znidarčič & dr.

stavb. tvrdka

v GORICI, Via Mattioli v GORICI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westf.-strobe patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja, s vedno isto temperaturo. Ceneje kakor vsi drugi sistemi.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v GORICI

ulica della Croce šte. 6.